

וביני.

ותו בעי: אם אמר דמי עלי ולא אמדוהו עדיין וחזר ואמר דמי עלי, מהו? הכא ודאי

בחד זימנא אמדינן ליה לשני נדריו, או כ-א דלמא, כיון דבזה אחר זה נדר ושני נדרים הם, תרי זימנא אמדינן ליה. שגזירת הכתוב היא שצריך הערכה לכל נדר ונדר בפני עצמו⁽¹³⁾.

ותו בעי: אם תמצא לומר כיון דבזה אחר זה נדר, תרי זימנא אמדינן ליה, עדיין יש להסתפק, אם אמר שני דמי עלי בבת אחת, מהו? הכא ודאי, כיון דבבת אחת נדר, בבת אחת אמדינן ליה, ונחשב כנדר אחד, או דלמא, כיון דקאמר "שני דמי עלי", כזה אחר זה דמי, ושני נדרים הם שצריך לכל אחד אומד בפני עצמו⁽¹⁴⁾.

עלי. מהו? מי אמר, הא אמדוהו חדא זימנא כמה הוא שוה עכשיו, ועל אומד זה נסמוך גם לענין חיוב נדרו?

או דלמא: שאני אומדנא של נדר, דבי⁽¹¹⁾ עשרה⁽¹²⁾ הוא [שי' פעמים כהן כתוב בפרשה, ולומדים מזה בתחילת סנהדרין שצריך תשעה וכהן] מאומדנא דנזקין, שמספיק לזה דבי תלתא, לפיכך לא מועיל האומד הראשון ויאמדוהו שוב בעשרה.

ותו בעי: אם תמצא לומר שאני אומדנא דבי עשרה מאומדנא דבי תלתא, עדיין יש להסתפק, אם אמר דמי עלי ואמדוהו וחזר ואמר דמי עלי, מהו? האם אומרים הכא ודאי, הא אמדוהו כבר בי עשרה ומספיק גם לנדר השני באותו האומד, או דלמא, צריך אומד אחר, כי שמא שבח בדמים ביני

הוא הדין בהקדש, כיון שהצריכה התורה עשרה, לא הולכים בו אחריה רוב.

וכתב העולת שלמה, שאם העשרה חולקים ביניהם כמה היא השומא, צריך לתת לפי המחמירים. והגרא"מ הורוביץ הוסיף, שאם העשרה חולקים ביניהם, יוסיפו עוד אנשים עליהם, ואם יהיו עשרה מקילים והם הרוב, יתן לפי שומת המקילים.

13. תמה הגרי"ז, מדוע אי אפשר לעשות אומדנא אחת לשני נדרים, ורצה הגרי"ז לבאר, שאולי כל הספק כשהתכוונו לשום רק נדר אחד, והספק אם זה מועיל ממילא גם לנדר השני, אבל אם התכוונו לשום את שניהם, זה ודאי מועיל לשניהם.

14. ביאר הגרי"ז, שהספק הוא: האם זה נדר אחד על שני דמים, וממילא מספיק אומדנא אחת. או שזה שני נדרים, וצריך שומא לכל אחד לחוד.

11. כתב השפת אמת שמזה שלא מסתפקת הגמרא אם בדיעבד מועיל שומא של שלשה מוכח שעשרה ודאי לעיכובא.

וספק הגמרא כאן הוא, כיון שכבר אמדו אותו לפני שנדר אולי זו היתה כוונתו להתחייב על פי אותה אומדנא.

12. הקשו התוספות, הרי עשרה זה בית דין שקול והדין הוא שלא עושים בית דין שקול, והטורי אבן כתב שצריך שיסכימו כל העשרה על השומא ולא הולכים אחרי רוב וממילא אין חסרון של בית דין שקול כי בין כה צריך את הסכמת כולם.

והשפת אמת והעולת שלמה הוכיחו כדבריו מהגמרא בעבודה זרה, האומרת שאם אדם אמר שיעשו "לפי שומת שלשה אנשים", שזה מנין של בית דין, הולכים אחרי רוב השלשה. אבל אם אמר ש"ישומו ארבעה אנשים", שאין הם מנין של בית דין, לא הולכים אחרי רוב. ואם כן,

דמים הרי הוא כנאמד מחיים, ויתנום היורשים. אלא בהכרח שבלי כוונה לא נחשב אומד.

ודחינן: אין זה דומה, אמדוהו מאליו נחית לאומדנא ואף שכוונה לשם נדר אין כאן, מעשה אומד יש כאן. אבל דמי עלי ומת, לא נחית לאומדנא, ואף בד' זוו לא נאמד בפועל⁽¹⁶⁾ לפני מיתתו.

מתניתין:

הומר בערכין מבנדרים. כיצד? האומר ערכי עלי ומת, יתנו היורשין ערכו. שלא צריך בו אומד, שהרי הערך קצוב בתורה לפי שנים ולא תלוי בשויות.

מה שאין כן בנדרים שצריך אומד, הם קלים בזה. שאם אמר דמי עלי ומת לא יתנו היורשין דמיו, משום שאי אפשר לשומו, שאין דמים למתים⁽¹⁷⁾⁽¹⁸⁾.

ותו בעי: אם תימצי לומר כיון דקאמר "שני" כבזה אחר זה דמי, עדיין יש להסתפק, אמדוהו מאליו בעשרה לפני שנדר בלי שום צורך, ואחר כך אמר דמי עלי, מהו?

מי אמרינן הא אמיד מאליו וקאי, ואין צריך שוב לאומדו, או דלמא בעינן כוונה לשם נדר לאומדנא, ואומד ראשון שהיה בסתם לא כלום הוא. [ואיבעיא אינה תלויה בכל האיבעיות לעיל, ולבדה היה יכול לשואלה. תוס'].

ואמרינן: פשוט מהא, איבעיות, חדא, והיינו האיבעיא האחרונה, וצריך כוונה לאומדנא.

דתנן: האומר דמי עלי ומת לפני ששמוהו, לא יתנו יורשין דמיו, שאין דמים למתים, ואי אפשר לאומדו ובלי אומד לא חל החיוב.

ואי סלקא דעתך אמדוהו מאליו הוי אומדנא ולא צריך כוונה, הא כל אדם אמיד⁽¹⁵⁾ וקאי, לכל הפחות על שיעור מועט. דמי איכא גברא דלא שוי לפחות ד' זוזי? ובאותם

17. והיינו מכיון שאין למת שיווי, והקשה רש"י מכופר שמשלם הבעלים כששוורו הרג אדם? ותירץ רש"י ששם משעה שהזיק אותו הוא מתחייב. אך בדמים דעתו היא להתחייב כפי שישומו אותו בית דין ואם מת אי אפשר להעריך אותו כי אין לו דמים, וכך כתבו גם התוספות כאן.

והעיר בעולת שלמה על התוספות, שכאן משמע מדבריהם שזוהי סברא שדמים כשעת נתינה ואם מת פטור. אך לעיל [יח א] פירשו התוספות שאין זו סברא אלא גזירת הכתוב היא שדמים כשעת נתינה.

18. יסוד הדין הוא כמבואר בגמרא לעיל, שדמים כשעת נתינה, ונחלקו שם רש"י

15. התוספות לעיל [יח א] כתבו, שלומדים מגזירת הכתוב שהדמים הם כשעת נתינה. ותמה הגרי"ז, אם כן, מה היא קושיית הגמרא כאן שכל אדם אמוד מחיים, והרי החיוב הוא כשעת הנתינה, ואז אינו שווה כלום כיון שמת.

וביאר הגרי"ז, שכוונת התוספות היא שהדמים הם כשעת האומדנא, וזוהי קושיית הגמרא שיש אומדנא מאליו כבר מחיים.

ובביאור הדין שהדמים כשעת האומדנא כתב הגרי"ז, שהחיוב חל בשעת האומדנא ולכן חייב כפי השיווי אז.

16. ורגמ"ה פירש שלא נחית לאומדנא מדוייקת.

האומר ערך ידי וערך רגלי עלי לא אמר כלום. שלא קצבה להם התורה ערך. וזה קולא בערכין מנדרים וכמשנה לעיל.

אבל אמר ערך ראשי וערך כבדי עלי נותן ערך האדם כולו.

זה הכלל דבר שהנשמה תלויה בו ונדר ערכו נותן ערך הגוף כולו.

אמר חצי ערכי עלי, נותן חצי⁽¹⁹⁾ הסכום הקצוב בערכו. שבכך התחייב.

אבל אמר ערך חציי עלי נותן ערך כולו, שהחצי הולך על הגוף ולא על הערך, וחצי גופו, דבר שהנשמה תלויה בו הוא.

וכן בנדרים, אם אמר חצי דמי עלי נותן חצי דמיו.

אבל אמר דמי חציי עלי נותן דמי כולו. שגם בנדרים זה הכלל: דבר שהנשמה תלויה בו נותן דמי כולו.

האומר ערכו של פלוני עלי, אם מת הנודר והנידר, יתנו היורשין של נודר את דמי הנידר כי ערך לא צריך אומד, כאמור.

אבל אמר דמיו של פלוני עלי, אם מת הנודר יתנו היורשין. שהרי האומד תלוי בנידר וחי הוא. אבל אם מת הנידר לא יתנו היורשין של הנודר, דמי הנידר. שאין המים למתים.

גמרא:

תנו רבנן: חומר בנדרים מבערכין. שהנדרים חלין על בהמה חיה ועוף. שאם אמר דמי בהמה זו עלי נותן דמיה. משום שעיקר חיוב נדרים תלוי בשוויות, וכל שהוא

דמים למתים. אך בבהמה הרי הנבלה מותרת בהנאה וישלם את דמי הנבלה.

והקשה בחשק שלמה, לדעת התוספות בבבא קמא ששיער המת מותר בהנאה, אם כן, גם באדם שמת שיהיו חייבים בדמי שערו וכמו בבהמה? ותירץ בעולת שלמה, כיון שכעת יהיו הדמים רק על השיער ולא על כל האדם זה נדר שבטל מקצתו בטל כולו.

עוד תירץ השיטה מקובצת שם שאדם דמיו לא ידועים ולכן חיובו רק כשעת נתינה כפי שישומו אותו ואם מת פטור מדין אין דמים למתים. אך בהמה דמיה ידועים ולא צריך שומא ולכן גם אם מתה חייבים בדמיה.

19. מבואר במשנה בתחילת פרק שני שאין הישג יד פחות מסלע, והסתפק השפת אמת באומר חצי ערכי עלי אם גם שם אין הישג יד פחות

ותוספות בטעם הדין, דעת רש"י שזה מסברא כי אי אפשר לדעת כמה היה שווה בשעת הנדר ולכן שמים כשעת הנתינה והוסיף כאן רש"י שכך דעתו כשנודר שיהיה כפי שישומו אותו בית דין. אך התוספות חולקים וסוברים שזו גזירת הכתוב שדמים כשעת נתינה.

ובשיטה מקובצת שם הקשה על רש"י מהתוספתא שאומרת שאם אמר דמי עלי ומת פטורים היורשים כי אין דמים למתים אך אם אמר דמי בהמה עלי ומתה חייב, ובשלמא לדעת תוספות, שכשעת נתינה זה גזירת הכתוב מובן שבבהמה חייב גם במתה כי גזירת הכתוב רק בדמי אדם ולא בדמי בהמה. אך לדעת רש"י שזוהי סברא מדוע בבהמה לא הולכין אחרי שעת נתינה.

והביא השיטה מקובצת מהר"י שיש לחלק שבאדם כיון שמת הוא אסור בהנאה ולכן אין

בן דמים שייך להתחייב בדמיו.

יתנו היורשין, שאין דמים למתים.

ועוד חמורים נדרים, שאין נידונים⁽²⁰⁾ בהשג יד האומר בערכין. [שאם אין יד הנודר משגת ליתן מלוא ערכו נותן כפי הישג ידו אשר יעריכנו הכהן, ונפטר בזה. ואף לכשיעשיר אינו חייב להשלים ערכו]. ואם אמר דמי עלי ואין ידו משגת אותם דמים יתן מה שיש לו וישלים לכשיהיה לו.

ואמרינן: מזה שכתוב אמר ערכי עלי ומת יתנו היורשין שמע מינה דמלוה על פה גובה מן היורשין, משום שגם בו יש שעבוד נכסים. והרי דין זה במחלוקת הוא שנוי.

ודחינן: שאני הכא דמלוה הכתובה בתורה היא, ודינה כמלוה בשטר שודאי יש בו שעבוד נכסים.

מה שאין בן בערכין, ששייכים רק באדם, ולדברים אחרים לא קצבה התורה ערך. וגם נידונים הערכין בהשג יד.

ומהדרינן: אם כן, שמע מינה דמלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא, וגם זה מחלוקת היא.

הומר בערכין מבנדרים. כיצד? אמר ערכי עלי ומת יתנו היורשין, דמי עלי ומת לא

ודחינן: הכא במאי עסקינן, כשעמד⁽²¹⁾ בדין

מסלע, או שמכיון שאמר חצי ערכי יהיה ההישג יד גם בחצי סלע.

ומזה שנקט שבחצי ערכי עלי יש דין הישג יד מוכח שחצי ערכי זה גם כן מפרשת ערכין, שאם לא כך הרי לא היה דין הישג יד שזה רק בערכין ולא בשאר החיובים.

21. וכן פסק הרמב"ם [פ"א מערכין הכ"א] שהיורשים חייבים בערך רק אם עמד בדין, והראב"ד השיג שהרי כל מה שהצריכה הגמרא שעמד בדין זה כדי שלא תהיה ראייה מהמשנה שמלוה על פה גובה מהיורשים, ואם כן, להלכה שמלוה על פה גובה מהיורשים לא צריך העמדה בדין.

20. הקשו התוספות, הרי יש היקש דמים לערכין ונלמד מההקש גם לענין השג יד כי אין היקש למחצה.

והרמב"ם [פ"ג מערכין ה"ט] מבאר שחייבי דמים זה כמו שפירש את סכום ההתחייבות, ובזה גם בערכין אין הישג יד כשמפרש ואומר ערכי עלי חמישים מנה.

וביארנו הלחם משנה וביתר ביאור בליקוטי הלכות שאמנם הרמב"ם אומר כאן טעם אחר שנלמד מהפסוק "והעמידו לפני הכהן והעריכו הכהן" והיינו שבכל ערך צריך הנערך לעמוד בדין שישומו אותו וכשמת איננו יכול לעמוד בדין, ולכן פסק הרמב"ם עוד [הכ"ג] שגם אם אמר ערך פלוני עלי ומת הנערך פטור מלשלם כיון שלא עמד בדין, ואף על פי ששם לא שייך בכלל לדין מלוה על פה שהרי הנערך מת ולא המעריך אלא טעם הרמב"ם הוא שהתחדש בערכין שצריך הנערך לעמוד בדין.

והראב"ד שם מבאר שערכין זה כעין קנס ובזה הקילה התורה לדון בהישג יד מה שאין כן בדמים.

והגרא"מ הורוביץ תירץ, שהישג יד איננו פחות מסלע ודמים לפעמים פחותים מסלע ולכן לא שייך לדון בדמים הישג יד.

ומקורו של הרמב"ם לזה הוא מהסוגיא לעיל [ד א] שגוסס אינו נערך כיון שאיננו בהעמדה והערכה, ומפרש הרמב"ם שצריך שיעמוד

רבי מאיר אמרה, שסובר רבי מאיר אין אדם מוציא דבריו לבטלה, וכל שהעריך בדבר שלא שייך בערכין תולים שנתכוון לתורת דמים. [ומחלוקתם לעיל בפרק ראשון לגבי מעריך פחות מבן חודש].

ומקשינן: הא אמרה רב גידל חדא זימנא, שכך הוא לרבי מאיר דאמר רב גידל אמר רב: האומר ערך כלי זה עלי נותן דמיו שאומדים לדעתו שגמר ואמר לשם דמים, כסברת רבי מאיר.

ומשנינן: אי אפשר ללמוד אחד מהשני. כי מהו דתימא, התם אדם יודע שאין ערך לכלי וגמר ואמר לשם דמים. אבל הכא יש לתלות דמיטעא קטעי, דסבר כי היכא דאיכא ערך ראשי וערך כבידי [כמבואר במשנה שנותן ערך כולן] איכא נמי ערך ידי וערך רגלי, אבל בתורת דמי לא קאמר. קא משמע לן שגם כאן אומרים אין אדם מוציא דבריו לבטלה.

שנינו במתניתין: "ערך ראשי וערך כבידי נותן ערך כולו". מאי טעמא? "בערך נפשות" קאמר רחמנא, שתלוי בנפש. ודבר שהנפש תלויה בו כערך אדם הוא.

שנינו במתניתין: "זה הכלל, דבר שהנשמה תלויה בו וכו'" לאתויי מן הארכובה(22)

ונפסק חיובו בבית דין, ומעשה בית דין לפי כולם כמלוה בשטר הוא ויש בו שעבוד נכסים.

ופריך: אם כן, דכוותיה גבי דמי עלי, גם מדובר שעמד בדין, ואם כן אמאי לא יתנו הירשין, והלא כבר נפסק חיובו וכמעשה בית דין הוא.

ומשנינן: המשנה מדוברת כשחייבוהו בית דין לשלם ולא הספיקו לאומדו עד שמת. "דמי עלי" מחוסר אומדנא ואין אומד לאחר מיתה "ערכי עלי" לא מחוסר ולא כלום, וכבר נגמר חיובו.

שנינו במתניתין: ערך ידי וערך רגלי עלי לא אמר כלום.

אמר רב גידל אמר רב: ונותן דמיה של יד ורגל.

ומקשינן: והא לא אמר כלום קתני?

ומשנינן: "לא אמר כלום" שאומרת המשנה זה לרבנן שסוברים שמי שהעריך בדבר שאינו בתורת ערכין, לא חל כלל, ואף לא בתורת דמים.

ומה שאמר רב גידל "נותן דמי" לשיטת

וביאר הליקוטי הלכות שהעמדה בדין שצריך בערכין היא לדון כמה הם שנות הנערך. אך את שויו לא צריך להעריך כי הערך דמיו קצובים בתורה.

22. הקשו התוספות, מדוע הזכירה הגמרא ארכובה ומעלה יותר משאר הי"ח טריפות? ותירץ הרש"ש, כיון שכתוב במשנה שהאומר

הנערך בדין וגוסס שאינו יכול לעמוד לדין אין לו ערך.

והראב"ד חולק וסובר שלא צריך העמדה בדין בפועל, ואמנם צריך שיהיה הנערך ראוי בשעת הערך לעמוד בדין וכמו שמוכח מגוסס. אך אדם בריא שנערך והיה ראוי לעמוד בדין שוב חייבים בערכו אף על פי שמת ולא עמד בדין.

שנינו במתניתין: חצי דמי עלי נותן דמי חציו, דמי חציו עלי נותן דמי כולו. מאי טעמא? "נדר בערכך נפשות" כתיב. והוקשו נדרים לערכין בדין זה.

שנינו במתניתין: זה הכלל, דבר שהנשמה תלויה בו נותן דמי כולו. לאתווי מן הארכובה ולמעלה אף בנדרים.

תנו רבנן: המעריך חצי ערך כלי רבי מאיר אומר נותן דמיו וחכמים אומרים לא אמר כלום, שאין ערך בכלי, ורבי מאיר לשיטתו שגמר ואמר לשם דמים.

רבה חלש. עול לגבי אביו ורבנן ויתבי, וקאמרי על ברייתא זו: בשלמא רבי מאיר קסבר אין אדם מוציא דבריו לבטלה, לא שנא במעריך כלי כולו. ולא שנא במעריך חציו. ובשניהם אומדים שהתכוון לשם דמים. ואמר בחציו שאפילו שאין הדרך לנדוב חצי דמי כלי, אף על פי כן חייב. וכל

ולמעלה⁽²³⁾⁽²⁴⁾. שאם העריך את הירך נותן ערך כולו. שגם היא בכלל הזה. שאם ניטלה, מי"ח טריפות הוא.

שנינו במתניתין: "חצי ערכי עלי נותן חצי ערכו, ערך חציו עלי נותן ערך כולו. מאי טעמא "נפשות" אמר רחמנא, כדלעיל.

תנו רבנן: חצי ערכי עלי נותן חצי ערכו. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: לוקה, ונותן ערך שלם.

ומקשינן: לוקה, אמאי?

ומשנינן: אמר רב פפא, כך כוונתו לוקה [מתחייב] בערך שלם.

מאי טעמא דידיה? גזירה מדרבנן היא. וגזרו ב"חצי ערכי" אטו "ערך חציו" שלא יטעו ביניהם. "וערך חציו" מעיקר הדין נותן את כולו, דהוי דבר שהנשמה תלויה בו, ויבואו לטעות בו שדינו כ"חצי ערכי", ולכן גזרו.

נחתך מהארכובה ומעלה, ותמה מזה על הרא"ש שאומר שאם נחתך עד הארכובה גם נעשה טריפה ותמוה לדבריו למה ערך רגלי לא חל והרי גם בזה נעשה טריפה כשנחתך.

ולפי דברי הרש"ש לעיל יש ליישב שעד הארכובה זה כשאר הטריפות שאדם יכול לחיות בהם ואין זה דבר שהנשמה תלויה בו, ורק מהארכובה ולמעלה זה דבר שהנשמה תלויה בו וחל הערך.

24. הרמב"ם בפירושו המשניות כתב שזה הכלל בא ללמד שאם אמר דמי איבר זה או ערך איבר זה עלי על איבר שאי אפשר להתקיים כשניטל מקצתו הרי הוא חייב בדמי וערך כולו. וכתב בליקוטי הלכות שכנראה גרס הרמב"ם כאן כגון שאמר חצי הארכובה העליונה עלי.

"ערך רגלי" לא אמר כלום, באה הגמרא לומר שיש אופן שערך רגל חייב, כשאמר מהארכובה ומעלה, שזה דבר שהנשמה תלויה בו.

עוד תירץ הרש"ש, שבבית שמואל מבואר שגם לדעות שאדם טריפה יכול לחיות. אך אם נחתכה הרגל מהארכובה ומעלה אינו יכול לחיות, ולכן לגבי ערכין שתלוי בדבר שהנשמה תלויה בו תפסה הגמרא דוקא מהארכובה ומעלה שזה באמת דבר שהנשמה תלויה בו. אך שאר הטריפות אין הנשמה תלויה בהם.

23. לעיל מבואר בגמרא שבלשון בני אדם רגל זה עד הארכובה, ומכל מקום מבואר שהאומר ערך רגלי עלי לא אמר כלום רק באומר מהארכובה ומעלה, והוכיח מכך הרש"ש שאם נחתך עד הארכובה איננו נעשה טריפה רק אם

שכן בכלול.

אלא רבנן מאי קסברי? אי קסברי אדם מוציא דבריו לבטלה. ולערך נתכוון ולא לדמים, אפילו מעריך כלי כולו נמי לא אמר כלום, ולמה אמרו בחציו דוקא?

ואי סוברים אין אדם מוציא דבריו לבטלה, אפילו חציו נמי נאמר שגמר ואמר לשם דמים, ומדוע חולקים על רבי מאיר?

אמר להו רבה: רבנן דהכא כרבי מאיר סברי לה בדבר אחד, וסברי לה גם כרבי שמעון בדבר אחד.

סברי לה כרבי מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה, ולכך במעריך הכלי כולו מודים שגמר ואמר לשם דמים.

אבל במעריך חציו לא אומרים כך, משום דסברי לה כרבי שמעון, דאמר במנחות, האומר הרי עלי מנחה מן השעורים [ואינה באה בנדר ונדבה אלא מן החיטין] פטור מפני שלא התנדב בדרך המתנדבין. וכאן גם לא כדרך הוא. דכוליה כלי אורחא של האנשים לאיתנדובי, פלגיה⁽²⁵⁾ לאו אורחא לאיתנדובי. לפיכך לא אמר כלום.

שנינו במתניתין: "האומר ערכו של פלוני

עלי ומת הנודר והנידר וכו'". מאי ניהו? כלומר, כיצד מדובר? שעמד בדין לפני שמת. שאם לא כך מלזה על פה הוא ואינו גובה מן היורשין כדלעיל.

ומקשינן: היינו הך כמו הרישא, ולמה נשנית שוב?

ומשנינן: סיפא של הסיפא איצטריך ליה ומשום כך אמר את כולה. שכתוב "דמיו של פלוני עלי, ומת הנודר יתנו היורשין". וזה חידוש הוא. דמהו דתימא, כיון דלא אמדוהו כ-ב לנידר בחיי נודר עדיין לא נתחייב עד שמת ולא אישתעבוד נכסי, קא משמע לך, כיון דעמד בדין כבר חל חיובו, ואשתעבודי אישתעבדי ניכסיה אף קודם האומד. ואומדנא גלויי מילתא בעלמא הוא, לברר חיובו. וכיון שהנידר חי, אומדים אותו כעת.

מתניתין:

האומר שור זה עולה, ובית זה קרבן. [כלומר הקדש לבדק הבית], ומת השור ונפל הבית פטור מלשלם, כי האדם לא התחייב כלום, ורק על גוף השור והבית חלה הקדושה. [ו"נדבה" היא זו ולא "נדר"].

אבל אמר שור זה עלי עולה, ובית זה עלי

בצורה כזאת שכל החיוב על ידי שנודר דבר שבלעדיו הכלי לא שווה.

אך תמה ה עולת שלמה, שאם כן, יחלוק רבי שמעון גם בדמי חצי עלי שכל החיוב מחמת שהנשמה תלויה בו ואי אפשר לחיות בלי החצי והרי זה שלא כדרך המתנדבים? ותירך, ששם זה גזירת הכתוב.

25. פירשו התוספות, שמדובר כאן שאמר ערך חצי כלי עלי ולכן זה שלא כדרך המתנדבים כי חצי כלי אינו שווה כלום, ותמה בעולת שלמה, אם כן, מה דעת רבי מאיר שמחייב והלא חצי כלי איננו שווה כלום ולא התחייב כלום, וביאר ה עולת שלמה, שחצי כלי שווה כמו כל הכלי כיון שבלעדיו הכלי לא שווה כלום, ומכל מקום זה שלא כדרך המתנדבים לנדוב את שיווי הכלי